

С. В. Волосович,
д. е. н., професор, професор кафедри фінансів,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3143-7582>
А. В. Василенко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2028-9748>
І. І. Нападовський,
аспірант кафедри фінансів,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3927-2238>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.13.47

РИНОК ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ У ФІНАНСОВІЙ ЕКОСИСТЕМІ

S. Volosovych,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Finance, State University of Trade and Economics
A. Vasylenko,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance, State University of Trade and Economics
I. Napadovskiy,
Postgraduate student of the Department of Finance, State University of Trade and Economics

VIRTUAL ASSETS MARKET IN THE FINANCIAL ECOSYSTEM

Запропоновано виокремлювати інституційний та функціональний підходи до визначення сутності ринку віртуальних активів. Визначено сутність ринку віртуальних активів як сукупності економічних відносин між його учасниками, що охоплюють як первинний, так і вторинний ринки, та органами державного і міжнародного регулювання; конкретизовано його місце у фінансовій екосистемі. Систематизовано підходи до складових віртуальних активів. Виявлено характерні ознаки віртуальних активів. Обґрунтовано, що підґрунтям для визначення складових фінансової екосистеми став взаємозв'язок між складовими FinTech та EverythingTech; застосування учасниками фінансової екосистеми інструментів фінансових технологій; існування платформ, які сприяють отриманню користувачами певних послуг; побудова підсистем будуються навколо однієї або декількох базових потреб користувача та пов'язаних з нею послуг; комплексний характер обслуговування користувача на основі аналізу його потреб. Виявлено взаємозв'язок ринку віртуальних активів із іншими підсистемами фінансової екосистеми.

The article is devoted to defining the components of the virtual asset market and its place in the financial ecosystem. Authors propose to distinguish institutional and functional approaches to defining the essence of the virtual assets market. According to the institutional approach, the market of virtual assets is a set of participants in the market of virtual assets and legal relations between them regarding the turnover of virtual assets. The functional approach is broader because all components of the market are mentioned. The essence of the virtual asset market as a set of economic relations between its participants, covering both primary and secondary markets, and state and

international regulatory bodies is defined; its place in the financial ecosystem is specified. The article systematize approaches to the components of virtual assets. Characteristic features of virtual assets in terms of form of functioning, content, degree of liquidity, form of income generation, riskiness, term of investment, nature of service for certain types activities, nature of ownership are detected. The composition of virtual assets market participants was determined in the context of the Law of Ukraine "On Virtual Assets" and the approaches of The Financial Action Task Force. It is substantiated that the basis for determining the components of the financial ecosystem was the relationship between the components of FinTech (PayTech, WealthTech, CreditTech, InsurTech, BankingTech, RegTech, PropTech, Market of Virtual assets) and EverythingTech (TravelTech, GovTech, HealthTech, CivilTech, RetailTech, LegalTech); use of financial technology tools by participants of the financial ecosystem (Blockchain, Big Data, Internet, Telematics, Biometrics, Mobile Access, Artificial Intelligence, Cryptography); the existence of platforms that help users receive certain services; the construction of subsystems is built around one or more basic user needs and related services; comprehensive nature of user service based on the analysis of his needs. The virtual assets market interconnection with other subsystems of the financial ecosystem is shown.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюти, фінансова екосистема, віртуальні валюти, цифрові активи, криптовалюта.

Key words: virtual assets, cryptocurrency assets, financial ecosystem, virtual currencies, digital assets, cryptocurrency.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Внаслідок пандемії Covid-19 та російської збройної агресії проти України посилюються нестабільність, волатильність, фінансових ринків та заходи щодо їх державного регулювання, загрози знецінення чи втрати заощаджень і інвестицій. Це посилило розвиток ринку віртуальних активів, підґрунтя якого є криптовалюта. Криптовалюти виникли у відповідь на негативні наслідки глобальної фінансової кризи 2008 року. За весь період існування криптовалют розвиток ринку віртуальних активів відбувається на тлі цифровізації всіх ланок і сфер фінансових відносин, підґрунтя чого стало активне застосування інструментів фінансових технологій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Різноманітним проблемам функціонування ринку віртуальних валют присвячено достатньо багато праць. Так, К. І. Ровинська, І. Е. Лиховідова досліджували ринок віртуальних активів в контексті розвитку державних гарантій корпоративного управління [1]. О. І. Кулик [2] та С. О. Грицай [3] присвятили свої праці виявленню проблем функціонування учасників ринку віртуальних активів. Водночас у багатьох працях згадується про криптовалюту та віртуальну валюту. У колективній праці [4] аналізуються

сутність криптовалютного ринку та чинники впливу на його розвиток.

У науковій літературі та нормативно-правових актах фінансова екосистема висвітлюється в контексті її сутності, структурних елементів або в галузевому аспекті. Цікавим є підхід Н. Д. Маслій, Н. О. Задорожнюк, Ю. О. Жаданової, які під фінансовою екосистемою розуміють удосконалену модель фінансового супермаркету, яка поєднує усіх учасників фінансового ринку з метою швидкого, зручного та повного задоволення їхніх потреб в онлайн-режимі [5]. Водночас акцентується увага на ролі інструментів фінансових технологій у функціонуванні фінансових екосистем [6]. У значній кількості праць досліджуються підсистеми фінансової екосистеми. Так, Л. Є. Борисова, О. О. Колесник, О. О. Шрамко розглядають фінансову екосистему як інноваційну модель сучасного банкінгу [7]. Колектив авторів аналізують сутність та складові страхової екосистеми [8]. Цікавим є підхід С. М. Фролова, В. В. Орлова та Є. С. Козьменко, які розглядають екосистеми криптовалют [9].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Віддаючи належну шану існуючим науковим працям, варто зауважити, що нині відсутні дослідження місця та ролі ринку віртуальних активів як складової фінансової екосистеми. Мета статті полягає у визначенні складових ринку віртуальних активів та його місця у фінансовій екосистемі.

Таблиця 1. Підходи до складу віртуальних активів

Орган	Склад віртуальних активів
Canadian Securities Administration	- криптовалюта; - криптовалютні фонди, зокрема, криптовалютні інвестиційні фонди, криптовалютний біржовий фонд (ETF), блокчейн-фонди; - токени (утилітарні токени, токени безпеки та NFT) [18].
Australian Taxation Office	- криптовалюта; - токени NFT [17].
Міжнародний валютний фонд	Розглядають криптоактиви у вузькому та широкому розумінні [19, с. 12].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На основі аналізу нормативно-правових актів та наукової літератури можна виокремити інституційний та функціональний підходи до визначення сутності ринку віртуальних активів. Інституційний підхід прослідковується у Законі України "Про віртуальні активи" від 17.02.2022 № 2074-IX. Так, відповідно до п. 10 статті 1 цього Закону ринок віртуальних активів є сукупністю учасників ринку віртуальних активів та правовідносин між ними щодо обороту віртуальних активів [10]. Тут акцент ставиться на вторинному ринку віртуальних активів, не згадуючи про первинний.

У функціональному підході під ринком віртуальних активів як об'єкту правового регулювання розуміють сукупність суспільних відносин, які виникають між учасниками ринку щодо створення та обігу віртуальних активів, здійснення державного регулювання та саморегулювання ринку віртуальних активів [11]. Це визначення є ширшим, оскільки тут згадуються всі його складові.

Об'єктом на ринку віртуальних активів є віртуальний актив. Це обумовлює необхідність з'ясування сутності активів. Заслугує на увагу підхід Н.В. Петруні, яка виокремлює шість підходів до трактування активів [12]:

- активи як об'єкт власності;
- активи як об'єкт обліку;
- активи як об'єкт управління;
- активи як економічний потенціал;
- активи як об'єкт інвестування.

У більшості наукових праць та нормативно-правових актів активи розглядаються в контексті функціону-

вання юридичних осіб. Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 "Баланс" активи — це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому [13]. Водночас Велика Українська Енциклопедія визначає активи як власність фізичних та юридичних осіб у вигляді рухомого й нерухомого майна, землі, лісових угідь, запасів корисних копалин, інших цінностей, що мають грошову вартість і використовуються їх власниками для виплати своїх зобов'язань іншим фізичним чи юридичним особам [14]. Таким чином, можна стверджувати, що термін "активи" стосується як юридичних, так і фізичних осіб.

У міжнародних та національних нормативно-правових актах застосовують терміни "віртуальні активи" та "криптовалюти". FATF визначає віртуальний актив як "цифрове представлення вартості, якою можна торгувати в цифровому вигляді, передавати та використовувати для оплати чи інвестицій" [15]. Financial Stability Board визначає криптоактив як тип приватного активу, який залежить насамперед від криптографії та розподіленої книги чи подібної технології як частини їх сприйнятої або внутрішньої цінності [16]. Податковий офіс Австралії розглядає криптоактиви як цифрове представлення вартості, що використовує криптографію для захисту цифрових даних і технологію розподіленої книги для запису транзакцій, яке можна передавати, зберігати або торгувати в електронному вигляді [17].

Із цих визначень можна зробити висновок, що віртуальні та криптоактиви застосовуються як синоніми. У табл. 1 представлено підходи окремих міжнародних

Таблиця 2. Характеристика віртуальних активів

Ознака	Характеристика
За формою функціонування	Фінансовий актив
За змістом	Цифровий актив
За ступенем ліквідності	Високоліквідні, середньоліквідні, низьколіквідні, неліквідні
За формою отримання доходу	Є активами, що можуть приносити дохід у явній формі (проценти) та у прихованій формі (лише при продажу)
За ризиковістю	Ризикові активи
За терміном вкладення	Довгострокові та короткострокові фінансові вкладення
За характером обслуговування окремих видів діяльності	Можуть виступати як операційними, так і інвестиційними активами
За характером володіння	Можуть бути як власними, так і залученими активами

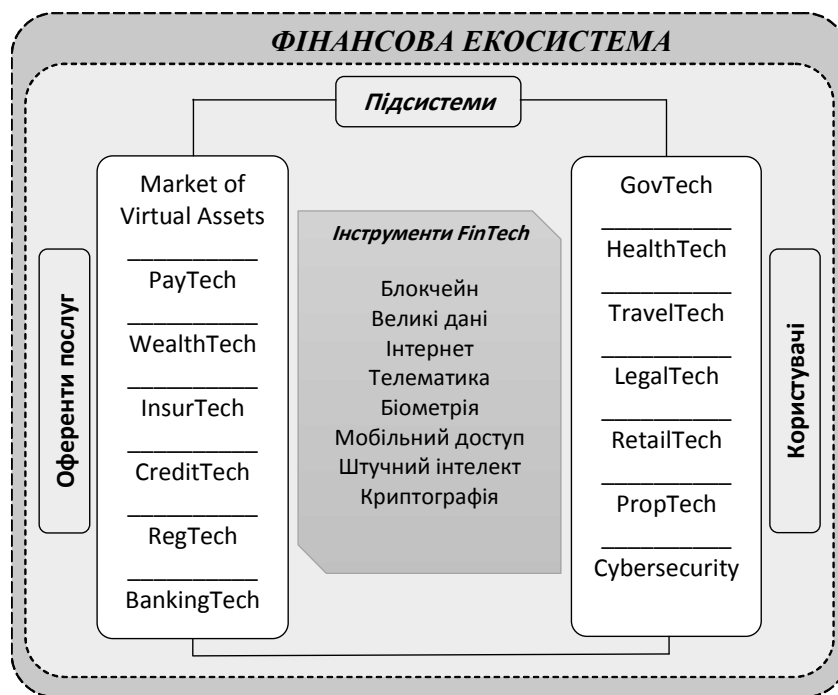

Рис. 1. Взаємозв'язок ринку віртуальних активів із іншими складовими фінансової екосистеми

організацій та національних регуляторів до складу віртуальних активів.

На основі аналізу наукової літератури та міжнародних та національних нормативно-правових актів, можна визначити характерні риси віртуальних активів (табл. 2).

Важливою складовою ринку віртуальних активів є його суб'єкти. До них слід віднести:

- постачальників послуг віртуальних активів;
- користувачів послуг віртуальних активів;
- органи контролю (національні та міжнародні).

Відповідно до п. 12 статті 1 Закону України "Про віртуальні активи" учасники ринку віртуальних активів — постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, а також будь-які особи, які здійснюють операції з віртуальними активами у своїх інтересах [10]. Закон № 2074-IX визначає, що постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, можуть бути виключно суб'єкти господарювання — юридичні особи, які провадять в інтересах третіх осіб один або декілька з таких видів діяльності:

- зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів;
- обмін віртуальних активів;
- переказ віртуальних активів;
- надання посередницьких послуг, пов'язаних з віртуальними активами.

Положення Закону № 2074-IX кореспондуються з підходом FATF, що визначає постачальників послуг віртуальних активів (VASP) як організації або особи, які здійснюють діяльність, пов'язану з обміном, передачею або адмініструванням віртуальних активів [20]. FATF визначає VASP як юридичну особу, яка здійснює "як бізнес" одну або декілька з наступних видів діяльності або операцій для іншої особи [20]:

- обмін між віртуальними активами та фіатними валютами;

- обмін між однією або кількома видами віртуальних активів;

- передача віртуальних активів;
- зберігання та/або адміністрування віртуальних активів або інструментів, що забезпечують контроль над віртуальними активами;
- участь і надання фінансових послуг, пов'язаних із пропозицією емітента та/або продажем віртуального активу.

До складу суб'єктів ринку віртуальних активів можна віднести і державу в особі контролюючих органів. Так, згідно із п. 7 статті 1 Закону № 2074-IX оборот віртуальних активів має відношення до усіх правовідносин, які стосуються віртуальних активів, які виникають між учасниками ринку віртуальних активів, а також між ними та державою [10]. Враховуючи, що міжнародні організації також встановлюють правила поведінки на ринку віртуальних активів, вони також виступають суб'єктами ринку віртуальних активів.

Для визначення місця та ролі ринку віртуальних активів у фінансовій екосистемі доречним буде застосування підходу колективу авторів щодо розуміння екосистеми у фінансовій системі. Так, автори наголошують на тому, що фінансова екосистема використовується на двох рівнях:

- на мікрорівні — відображає певну бізнес-модель фінансової установи;
- на макрорівні — відображає трансформацію фінансової системи під впливом фінансових технологій [9, с. 121].

Таким чином, на основі даного підходу можна стверджувати, що розгляд екосистеми на різних сегментах ринку фінансових послуг є ідентичним виокремленню підсистем фінансової екосистеми. Нині домінує перший підхід стосовно функціонування криптовалютних екосистем, в межах якого аналізуються екосистеми крип-

товалют, криптовалютних бірж, криптовалютних платформ тощо. Щодо взаємозв'язку ринку віртуальних активів з іншими елементами фінансової екосистеми, то ці питання розглядаються досить фрагментарно. На рисунку 1 представлено структурно-логічну схему такого взаємозв'язку.

При побудові складових фінансової екосистеми виходили із наступних положень:

— підсистемами є складові FinTech (PayTech, WealthTech, CreditTech, InsurTech, BankingTech, RegTech, PropTech, Market of Virtual assets) та EverythingTech (TravelTech, GovTech, HealthTech, CivilTech, RetailTech, LegalTech, які взаємодіють із секторами FinTech). Це пояснюється тим, що всі учасники EverythingTech належать до єдиної фінансової екосистеми та в її межах виконують покладені на них функції [21, с. 7];

— підґрунтям існування фінансової екосистеми та зв'язку між її підсистемами є інструменти фінансових технологій;

— підґрунтям фінансової екосистеми є існування платформ, які сприяють отриманню користувачем певних послуг;

— як правило, підсистеми будуються навколо однієї або декількох базових потреб користувача та пов'язаних з нею послуг;

— надання послуг передбачає комплексний характер обслуговування користувача, враховуючи його особливості його поведінки.

Як бачимо, диджиталізація фінансових відносин обумовила виникнення та активізацію розвитку фінансової екосистеми та її складових та проникнення учасників ринку віртуальних активів у інші підсистеми фінансової екосистеми.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, на основі поєднання функціонального та інституційного підходів можна визначити, що ринок віртуальних активів є сукупністю економічних відносин між його учасниками, що охоплюють як первинний, так і вторинний ринки, та органами державного і міжнародного регулювання. Він є підсистемою фінансової екосистеми, яка використовує інструменти фінансових технологій та з їх допомогою взаємодіє із іншими підсистемами, зокрема, PayTech, BankingTech, CreditTech, WealthTech, RegTech, GovTech та іншими. Фінансова екосистема виникла через трансформацію фінансової системи внаслідок широкого впровадження інструментів фінансових технологій, що обумовило для клієнтів швидкість та здешевлення обслуговування і доступ до нових об'єктів інвестування; для оферентів фінансових послуг — залучення нових клієнтів та утримання старих на тлі скорочення витрат на обслуговування; для державних контролюючих органів — прозорість фінансової діяльності фізичних та юридичних осіб; для нефінансових організацій — надання комплексних послуг для своїх клієнтів.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є аналіз взаємодії ринку віртуальних активів із такими підсистемами фінансової екосистеми як RegTech та GovTech.

Література:

1. Ровинська К. І., Лиховідова І. Е. Розвиток державних гарантій корпоративного управління в умовах функціонування ринку віртуальних активів в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 11. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2376> (дата звернення: 17.05.2023).
2. Кулик О.І. Інфраструктура ринку віртуальних активів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2021. Том 63. С. 183—189.
3. Грицай С.О. Учасники ринку віртуальних активів в Україні. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2022. № 3. С. 152—157.
4. Волосович С., Шолойко А., Шевченко Л. Трансформація криптовалютного ринку в умовах пандемії COVID-19. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2023. 1 (48). Р. 114—126. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.48.2023.3949>.
5. Маслій Н.Д., Задорожнюк Н.О., Жаданова Ю.О. Дослідження сутності та структури фінансової екосистеми. Приазовський економічний вісник. 2020. Вип. 5 (22). С. 148—151.
6. Volosovych S., Baraniuk Y. Blockchain technology in the financial ecosystem. HERALD OF KNUTE. 2019. № 6. Р. 93—104.
7. Борисова Л.Є., Колесник О.О., Шрамко О.О. Фінансова екосистема як інноваційна модель сучасного банкінгу. Причорноморські економічні студії. 2021. Вип. 68. С. 77—82.
8. Волосович С. В., Василенко А. В., Микитюк І. С., Янчевська К. П. Страхові екосистеми в умовах пандемії. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 2. С. 30—35.
9. Фролов С.М., Орлов В.В., Козьменко Є.С. Екосистема криптовалют як бізнес-модель фінансового посередництва на макрорівні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2022. Вип. 41. С. 117—123.
10. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. Дата оновлення: 17.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 17.05.2023).
11. Кулик О.І. Ринок віртуальних активів як об'єкт правового регулювання. Форум Права. 2020. 63 (4). С. 56—63. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4249276>.
12. Петруня Н.В. Концептуальні підходи до визначення активів підприємств. Облік і фінанси АПК. 2011. № 1. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pid-priemstv.html>.
13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 17.05.2023).
14. Активи. Велика Українська Енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8> (дата звернення: 17.05.2023).
15. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations, February 2012. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/fatfrecom>

mendations/documents/fatf-recommendations.html (дата звернення: 17.05.2023).

16. Crypto-asset markets. Potential channels for future financial stability implications. Financial Stability Board, 2018. URL: <https://www.fsb.org/wp-content/uploads/P101018.pdf> (дата звернення: 17.05.2023).

17. What are crypto assets? Australian Taxation Office. URL: <https://www.ato.gov.au/individuals/Investments-and-assets/crypto-asset-investments/what-are-crypto-assets/> (дата звернення: 17.05.2023).

18. Types of Crypto Assets. Canadian Securities Administration. URL: <https://www.securities-administrators.ca/investor-tools/crypto-assets/types-of-crypto-assets/> (дата звернення: 17.05.2023).

19. Parma Bains, Arif Ismail, Fabiana Melo, Nobuyasu Sugimoto. Regulating the Crypto Ecosystem: The Case of Unbacked Crypto Assets. Fintech Notes. International Monetary Fund. 2022. 45 p. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fintech-notes/Issues/2022/09/26/Regulating-the-Crypto-Ecosystem-The-Case-of-Unbacked-Crypto-Assets-523715> (дата звернення: 17.05.2023).

20. Virtual Asset. URL: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/virtual-asset> (дата звернення: 17.05.2023).

21. Мазаракі А., Волосович С. Домінанти ринку FinTech під час пандемії COVID-19. SCIENTIA FRUCTUOSA (ВІСНИК Київського національного торговельно-економічного університету). 2021. № 136 (2). С. 4—19.

References:

1. Rovynska, K. and Lykheidova, I. (2021), "Development of state guarantees of corporate governance in the conditions of functioning of the virtual assets market in Ukraine", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.dy-nayka.com.ua/?op=1&z=2376> (Accessed 17 May 2023).

2. Kulyk, O.I. (2021), "Infrastructure of the virtual assets market", *Naukovy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Pravo*, vol. 63, pp. 183—189.

3. Hrytsai, S.O. (2022), "Members of the virtual assets market in Ukraine", *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, vol. 3, pp. 152—157.

4. Volosovych, S., Sholoiko, A. and Shevchenko, L. (2023), "Cryptocurrency market transformation during the pandemic COVID-19", *Financial and credit activity problems of theory and practice*, [Online], vol. 1 (48), pp. 114—126, available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3949>.

5. Maslii, N.D., Zadorozhniuk, N.O. and Zhadanova, Y.O. (2020), "Study of the essence and structure of the financial ecosystem", *Pryazovs'kyj ekonomichny visnyk*, no. 5(22), pp. 148—151.

6. Volosovych, S. and Baraniuk Y. (2019), "Blockchain technology in the financial ecosystem", *HERALD OF KNUTE*, vol.6, pp. 93—104.

7. Borysova, L.Ye., Kolesnyk, O.O. and Shramko, O.O. (2021), "Financial ecosystem as an innovative business model of modern banking", *Prychornomors'ki ekonomichni studii*, vol. 68, pp. 77—82.

8. Volosovych, S.V., Vasilenko, A.V., Mykytiuk, I.S. and Yanchevs'ka, K.P. (2022), "Insurance ecosystems under conditions of the Pandemic", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 30—35.

9. Frolov, S.M., Orlov, V.V. and Kozmenko, Ye.S. (2022), "Cryptocurrency ecosystem as a business model for financial intermediation at the macro level", *Naukovy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 41, pp. 117—123.

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On virtual assets", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (Accessed 17 May 2023).

11. Kulyk, O.I. (2020), "Virtual Asset Market as an Object of Legal Regulation", *Forum Prava*, [Online], vol. 63 (4), pp. 56—63, available at: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4249276> (Accessed 17 May 2023).

12. Petrunya, N.V. (2011), "Conceptual approaches to the definition of enterprise assets", *Oblik i finansy APK*, [Online], vol.1, available at: <https://magazine.faaf.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pidpriemstv.html> (Accessed 17 May 2023).

13. Ministry of Finance of Ukraine (2013), "Order of the Ministry Of Finance of Ukraine "On approval of the National regulation (standard) of accounting 1 "General requirements for financial reporting", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (Accessed 17 May 2023).

14. Big Ukrainian Encyclopedia (2023), "Assets", available at: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8> (Accessed 17 May 2023).

15. The FATF (2012), "International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations", available at: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html> (Accessed 17 May 2023).

16. Financial Stability Board (2018), "Crypto-asset markets. Potential channels for future financial stability implications", available at <https://www.fsb.org/wp-content/uploads/P101018.pdf> (Accessed 17 May 2023).

17. Australian Taxation Office (2022), "What are crypto assets?", available at: <https://www.ato.gov.au/individuals/Investments-and-assets/crypto-asset-investments/what-are-crypto-assets/> (Accessed 17 May 2023).

18. Canadian Securities Administration (2023), "Types of Crypto Assets", available at: <https://www.securities-administrators.ca/investor-tools/crypto-assets/types-of-crypto-assets/> (Accessed 17 May 2023).

19. Bains, P., Ismail, A., Melo, F. and Sugimoto, N. (2022), "Regulating the Crypto Ecosystem: The Case of Unbacked Crypto Assets", *Fintech Notes*, [Online], available at: <https://www.imf.org/en/Publications/fintech-notes/Issues/2022/09/26/Regulating-the-Crypto-Ecosystem-The-Case-of-Unbacked-Crypto-Assets-523715> (Accessed 17 May 2023).

20. TechTarget (2022), "Virtual Asset", available at: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/virtual-asset> (Accessed 17 May 2023).

21. Mazaraki, A. And Volosovych, S. (2021), "Dominants of the FinTech market in the context of the COVID-19 pandemic", *SCIENTIA FRUCTUOSA (HERALD OF KNUTE)*, vol. 136 (2), pp. 4—19.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2023 р.